

діяльності, національними та культурними традиціями, а також професійними етичними принципами.

До особливостей ділового спілкування в обліково-аналітичній роботі можна віднести наступне:

- наявність офіційного статусу суб'єктів спілкування;
- спрямованість на донесення необхідної обліково-аналітичної інформації, її роз'яснення або на вирішення певного професійного питання в інтересах підприємства;
- регламентація загальноприйнятими правилами ділового етикету;
- вживання фахової бухгалтерської мови (застосування специфічних термінів і понять з бухгалтерського обліку та оподаткування для уникнення неясностей та непорозумінь);
- встановлення ділових контактів в результаті спілкування;
- взаємоузгодженість рішень з керівництвом;
- велике значення документування;
- чітко визначений предмет спілкування.

Таким чином, ділове спілкування в обліково-аналітичній роботі формується в умовах діяльності фахівця з бухгалтерського обліку, а тому певною мірою вбирає в себе особливості та специфіку його функцій і стає важливою частиною його роботи та засобом його професійної діяльності.

Список використаних джерел: 1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2015.160 с. 2. Олійник О. Ділове спілкування: навчальний посібник. Красноармійськ: КП ДонНТУ, 2009. с.380. 3. Крисько Ж. Л. Роль ділових комунікацій в управлінні організацією. *Економіка та суспільство*, 2021. Вип.24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-43>. 4. Корбутяк В.І., Толчанова З.О. Діловодство: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 122 с. 5. Васильєва О.А. Психологія ділового спілкування : навчально-методичний посібник. Ізмаїл : ІДГУ, 2018.177 с. 6. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність» спеціальності 231 Соціальна робота. Укл.: О.І. Боковець. К. : КП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 62 с.

УДК: 657.7

Китайчук Т.Г., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування
Крупельницька І.Г., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування
Покин'ючерда В.В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування
Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, м. Вінниця, Україна

ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ У БУХГАЛТЕРСЬКІЙ РОБОТІ

Ключові слова: етика; професійна етика; професійний бухгалтер; етична поведінка; етичні вимоги.

Професійні бухгалтери грають важливу роль у суспільстві, забезпечуючи достовірність фінансової звітності та дотримання відповідних норм та стандартів. У ситуації війни, коли суспільство переживає великий стрес та турбулентність, етична поведінка бухгалтера набуває особливого значення.

Професійний підхід та поведінка бухгалтерів при наданні послуг чинять значний вплив на економічне благополуччя країн, що накладає на бухгалтерів ще більшу відповідальність. Але професійні бухгалтери зможуть залишатися в такому привілейованому становищі лише в тому випадку, якщо вони будуть надавати загальнодоступні послуги на високому рівні, повністю підтверджені загальнодоступною довірою. Саме тому представники бухгалтерської професії всього світу більше за всіх зацікавлені у забезпеченні високого рівня якості роботи, враховуючи і дотримання етичних вимог, покликаних забезпечити такий рівень [1].

25 лютого 2021 року на сайті Міністерства фінансів України з'явився довгоочікуваний переклад **Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів** [2]. Це Кодекс етики редакції 2018 року, основні положення якого набрали чинності з 15 червня 2019 року.

Визначальною особливістю професійної діяльності бухгалтерів є те, що довіра до результатів їх роботи безпосередньо залежить від неухильного дотримання професійних етичних вимог. Кодекс етики є основою визначення таких етичних вимог і встановлює стандарти поведінки професіональних бухгалтерів та аудиторів при здійсненні ними професійної діяльності.

Згідно Кодексу етики професійний бухгалтер зобов'язаний брати на себе відповідальність і діяти в суспільних інтересах. Тому відповідальність професіонала полягає не лише у задоволенні потреб окремого клієнта чи роботодавця.

Варто звернути увагу, що оновлений Кодекс етики зосереджує увагу на подарунках та інших заохоченнях – мотивуючих чинниках. Варто відмітити, що вперше в документі наводиться визначення таких чинників. У Кодексі дуже детально розглянуто та наведено поняття заохочувальних пропозицій – **спонук**. Це не лише подарунки та знаки гостинності, які пропонуються, а й запрошення на заходи, пожертвування, лояльність, працевлаштування, пільги. Тобто, **перелік чинників, які можуть викликати загрози – розширений**.

Такі заохочення розглядаються з позиції заборонених законодавством та тих, що не заборонені законодавством. Однак приймання спонук, незаборонених законодавством, все ще може **викликати загрози** дотримання принципів етики. Професійний бухгалтер оцінює чи запропоноване заохочення викликано наміром впливу на його поведінку. І якщо такий намір відсутній, однак загрози все ще є, Кодексом пропонуються **додаткові дії**, що зменшують загрозу до прийнятного рівня. Кодексом вказані також і дії, якщо заохочення пропонуються близьким або найближчим родичам аудитора або бухгалтера.

Бухгалтерам і аудиторам надаються рекомендації стосовно прийняття та презентації подарунків. Зокрема, визначені допустимі межі подарунків та ситуацій, за яких вони можуть бути доречними. Найголовніша вимога за таких умов – ані подарунки, ані будь-які інші заохочення не можуть впливати на професійну поведінку. Якщо зміна поведінки аудитора не є метою подарунка, однак він створює таку загрозу, то Кодексом етики в таких випадках пропонуються додаткові вказівки щодо застосування концептуальних основ.

Основні етичні проблеми, що можуть бути викликані подарунками та іншими заохоченнями включають:

- конфлікт інтересів;
- необ'єктивність;
- конфіденційність;
- мінімізація впливу.

Для уникнення цих проблем, бухгалтери повинні встановити чіткі правила щодо прийняття подарунків та інших заохочень. Ці правила повинні бути відомі клієнтам та співробітникам, і повинні відображати найвищі стандарти професійної етики. Крім того, у разі невизначеності, бухгалтерам рекомендується консультуватися з етичними комітетами або професійними організаціями.

Кодекс етики чітко окреслює різницю між подарунками та дозволеними винагородами, визначає ситуації, за яких отримання винагород, зокрема додаткових, не суперечить нормам професійної етики і не впливає на поведінку професійного бухгалтера.

Оновлений кодекс етики бухгалтерів зводить в один документ переглянуті стандарти етики та принципи незалежності й чітко пояснює, як саме професійні бухгалтери повинні застосовувати рамкові документи з метою дотримання основних принципів етики і, за необхідності, забезпечити незалежність своїх дій.

В Україні звучать ідеї щодо внесення змін у Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», які б зобов'язали дотримуватися вимог цього Кодексу етики хоча б головних бухгалтерів підприємств, що становлять суспільний інтерес.

Ми вбачаємо величезну різницю між етикою та законодавчим регулюванням. Етика базується на принципах, тоді як законодавство встановлює правила. Етичні дилеми унікальні, кожену ситуацію потрібно розглядати окремо, а рішення ухвалювати на підставі розсуду та окремої думки кожної особи. Законодавство не може ґрунтуватися на такому суб'єктивізмі, закон має бути чітким, однозначним та універсальним. Тому жодні етичні принципи та норми не можуть бути об'єктом законодавчого регулювання.

На нашу думку, ідея законодавчо зобов'язувати будь-яких осіб, окрім публічних службовців, дотримуватися визначеного кодексу етики не є продуктивною. Держава через законодавство може регулювати поведінку лише своїх працівників. Професійна поведінка інших осіб, у тому числі бухгалтерів, може й має регулюватися галузевими професійними асоціаціями через ухвалені ними кодекси етики чи стандарти професійної поведінки, і держава не має жодним чином втручатися в цей процес.

Етика в бухгалтерській роботі є невід'ємною частиною успішної діяльності. Розуміння та вирішення етичних викликів сприяє створенню довіри, прозорості та стабільності у фінансовому менеджменті. Забезпечення високих стандартів етики стає ключовим кроком до професійного росту та успіху в бухгалтерській сфері

Список використаних джерел: 1. Орехова А. І. Проблемні аспекти дотримання етичних норм професійними бухгалтерами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 5–9. 2. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів. IFAC, 2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf.

УДК 657

Маначинська Ю.А., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м. Чернівці, Україна

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК НАУКИ

Ключові слова: облік, актуарна звітність, бізнес, оцінка, n-вимірний модель, управління.

В умовах воєнного стану вітчизняні суб'єкти господарювання потребують підвищення ефективності облікової системи та забезпечення належного рівня безпеки даних в середовищі українських цифрових програмних продуктів. На сучасному етапі розвитку національна облікова парадигма переходить на нову актуарну шаблону в системі багатовимірної інтерпретації соціально-економічних явищ та процесів. Тому потребують належного рівня обґрунтування на законодавчому рівні теоретичні засади n-вимірної парадигми актуарного бухгалтерського обліку в контексті управління розвитком бізнесу та повоєнної відбудови.

Безпосередньо зміст 5D-парадигми актуарного обліку відіграє ключову роль при підготовці закладами вищої освіти бухгалтерів нового покоління. Визначена нами у попередніх дослідженнях просторова інтерпретація 6D та 7D моделей розвитку бізнесу на основі інформаційного підґрунтя актуарного обліку в умовах геоекономічних сценаріїв для України доводить, що вона може слугувати свого роду «панацеєю» в умовах воєнного стану для підтримки вітчизняних суб'єктів господарювання шляхом підвищення їх інвестиційної привабливості на міжнародній арені. Крім того, дослідження теоретичних основ актуарного обліку та проведена його порівняльна характеристику з управлінським обліком, дає змогу стверджувати, що його необхідно вести в міру виникнення такої необхідності, зокрема в умовах продажу бізнесу як цілісного майнового комплексу (ЦМК).

Концептуальні засади n-вимірної параметризації актуарного обліку в контексті потрійної системи рахівництва базуються на розкритті змісту актуарного підґрунтя 3D-фінансової звітності, як основа побудови n-вимірної національної моделі обліку. Особливу увагу варто приділяти саме просторовій інтерпретації актуарної облікової інформації на 3D-рахунках сили та функціональному потенціалу дискрептивного запису, а також оцінці за справедливою вартістю як однієї із важливих прерогатив актуарної стадії розвитку бухгалтерського обліку.